

KAJ BODO POČELE BANKE BREZ KREDITOV?

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

6

Novih podatkov o domačem trošenju ni. Tudi v oktobru se je nadaljevala hitra rast izvoznega povpraševanja; kaže, da se bodo pozitivni učinki menjave s tujino na gospodarsko rast nadaljevali tudi v četrti kvartal. Decembrske ocene potrošnikov in njihova pričakovanja je mogoče oceniti za optimistična. Zaupanje potrošnikov in ocena finančnega stanja sta precej manj negativna kot decembra 2013, pričakujejo tudi, da se jim bo finančno stanje v naslednjih dvanajstih mesecih popravilo. Tudi ocene gospodarskega stanja in ocene za prihodnjih dvanajstih mesecev so boljše; pričakovanja o inflaciji so nespremenjena, pričakovanja o brezposelnosti se izboljšujejo. Manj potrošnikov kot leto prej zavrača pomisel na nakupe, manj jih zavrača možnost večjih nakupov in več kot polovica finančno stanje svojega gospodinjstva ocenjuje za dobro.

Blagovna menjava kaže ugodno dinamiko: hitrejšo rast izvoza od uvoza ter pozitiven saldo v skupni menjavi in v menjavi z nečlanici EU; primanjkljaj v menjavi s članicami EU postopno izginja. Slovenija je med uspešnejšimi, saj njena menjava raste, v EU28 in v evro območju pa pada.

Gospodarska klima v decembru je bila relativno ugodna. Ustvarjale so jo višja raven zaupanja v predelovalnih dejavnostih, nekoliko zmanjšana raven v storitvenih dejavnostih, popravljen zaupanje v gradbeništvu in nižja raven zaupanja v trgovini na drobno. Gospodarska klima se je novembra 2014 v primerjavi z enakim obdobjem v letu 2013 v celotni EU28 nekoliko popravila, poslovni optimizem pa je nekoliko splahnel.

Industrijska produkcija, še posebej predelovalna dejavnost, se je v medletni primerjavi popravila. V oktobru 2014 je bila industrijska produkcija v EU28 in na območju evra le malo večja kot septembra, manj kot odstotek večja je bila tudi v primerjavi z oktobrom 2013.

Gradbena aktivnost je oktobra zaostala za septembrsko in tudi oktobrsko v letu 2013. Skupno število turističnih prenočitev se je znižalo, spet predvsem zaradi zmanjšanja števila domačih gostov, ki pa se mu je pridružil tudi šibkejši padec tujih. Zračni potniški prevoz se še naprej močno krepi, dobro je šlo tudi v Luki Koper, cestni mestni prevoz pa je malo zastal.

Na trgu dela se je stanje oktobra spet malo popravilo; nekoliko se je povečalo število aktivnih, delovno aktivnih, zaposlenih pri pravnih in fizičnih osebah ter samozaposlenih.

V novembru se je število iskalcev dela zmanjšalo, manj jih je bilo tudi v primerjavi z novembrom 2013; število na novo prijavljenih iskalcev se je zmanjšalo, največ se jih je prijavilo, ker se jim je iztekla zaposlitev za določen čas. Med nekoliko večjim številom tistih, ki so zapustili zavode za zaposlovanje, je večina našla zaposlitev ali pa se je samozaposlila. Stopnja brezposelnosti na območju evra je oktobra ostala nespremenjena, v primerjavi z oktobrom 2013 pa se je znižala; še bolj se je znižala v EU28. Kar tri četrtine brezposelnih v EU je s področja evra, najvišja je brezposelnost v Grčiji in Španiji, najnižja v Avstriji in Nemčiji.

December ni prinesel sprememb v bolj dolgoročna gibanja cen v Sloveniji ali v evro področju. V letu dni (od decembra 2013) so cene življenjskih potrebščin v Sloveniji rahlo zrasle, blago se je pocenilo storitve podražile. V novembru so cene na drobno padle v vseh članicah EU razen v Nemčiji in Avstriji, kar kaže na pospešeno približevanje medletni deflaciji v EU in še hitreje v evro območju. Medtem ko je bila v letu 2012 novembrska inflacija v evro območju še nad ciljno dve odstotno, se je v letu 2013 znižala pod odstotek, lani pa na le 0.3 odstotke. Deflacijo na letni ravni so v novembru 2014 že imele Bolgarija, Grčija, Španija in Poljska.

Cene industrijskih proizvajalcev so se novembra 2014 znižale za proizvode namenjene domačemu in tujim trgov; bile so enake kot novembra 2013, v letu dni so se proizvodi namenjeni domačemu trgu pocenili, proizvodi, namenjeni prodaji na tujih trgih pa so se podražili. Cene uvoženih proizvodov so bile v novembru nižje kot v oktobru; pocenili so se proizvodi iz držav evrskega območja. Cene surovin se niso spremenile, močno pa sta se pocenila surova nafta in zemeljski plin.

Povprečna bruto in neto plača je bila oktobra višja predvsem zaradi večjega števila delovnih ur kot v septembru, saj so se plače na uro v večini sektorjev znižale. Večja izjema so le plače v finančni dejavnosti, ki so močno zrasle tudi na uro. Najbolj so se znižale plače v oskrbi z elektriko, plinom in paro, precej pa so se mesečne in urne plače znižale v šolstvu.

Da breme krize nosijo predvsem delojemalci ne pa delodajalci in »delodajalci«, kaže spreminjanje deleža dela in kapitala v BDP. V Sloveniji se je delež dela od četrtega kvartala 2008 do četrtega kvartala 2013 zmanjšal s 53,2 odstotkov na 50.7 odstotkov, medtem ko se je v nemškem gospodarstvu povečal s 55.2 na 55.8 odstotkov. Krizo so plačali predvsem delojemalci obrobni evropskih gospodarstev in novih članic EU, kjer so se že sicer nizki deleži dela še dodatno močno zmanjšali.

Javnofinančni prihodki so bili novembra 2014 manjši kot oktobra, a večji kot novembra 2013. Impulzni trend se je obrnil navzdol. Prispevki za socialno varnost so ostali malone nespremenjeni, tudi obe največji blagajni socialne varnosti, zdravstvena in pokojninska, sta novembra dobili približno toliko kot oktobra. Kumulativno so javnofinančni prihodki v enajstih mesecih za 659 milijonov evrov preseгли prihodke iz 2013; k temu so največ

prispevali prihodki od davka na dohodke pravnih oseb, nekaj pa tudi dohodnina in DDV po obračunu, manj pa je prinesel DDV od uvoženega blaga.

SURS je primanjkljaj države v treh četrtletjih 2014 ocenil na 4.5 odstotke BDP. Levji delež v treh četrtletjih povečanih prihodkov je šel za plačilo obresti, nekaj pa za večje investicije v osnovna sredstva. Primarni primanjkljaj je SURS ocenil na 1.3 odstotka BDP, precej manj kot v letu 2013, javni dolg pa na 78.1 odstotka BDP. Na strukturo izdatkov po namenih je v letu 2013 močno vplivala sanacija bank, saj se je delež izdatkov za ekonomsko dejavnost uvrstil takoj za deležem izdatkov namenjenih socialni varnosti.

8

Veliko oktobrsko zmanjšanje kreditov je posledica ponovnega prenosa slabih terjatev na DUTB, a novembra so se krediti ponovno zmanjšali. Depoziti podjetij, ki so oktobra nekoliko porasli, so se v novembru zmanjšali, depoziti prebivalstva pa povečali. Nenehno krčenje kreditov vse bolj postavlja vprašanje, kaj bodo, oziroma kaj nameravajo banke početi v prihodnosti. Velika proizvodna izvozna podjetja njihovih storitev očitno ne potrebujejo, mala storitvena podjetja, ki pa kreditov ne morejo dobiti, pa banke zamenjujejo s ponudniki denarja na sivem trgu in s prehajanjem na blagovno menjavo. Da v vzdušju, kakršno vlada v Sloveniji, noben bankir ne upa reprogramirati kreditov ali za dlje zadržati zaplenjenih delnic nefinančnih družb, je razumljivo; če ne naredi ničesar, ne bo postal »kriminelec«. Toda banke, kljub izredno nizkim depozitnim obrestnim meram, tudi same ne bodo mogle preživeti od vse bolj raznovrstnih stroškov, ki jih zaračunavajo za opravljanje plačilnega prometa in hrambe depozitov, saj jim bo dodatne stroške povzročila nova kontrolna oblast.

Obrestne mere ECB se od septembra niso spremenile; nenavadno je le, da ECB po dolgoletni krizi ne ugotovi, da so njene obrestne mere postale povsem irelevantne tako za uravnavanje inflacije oziroma preprečevanje deflacije in še bolj za oživiljanje gospodarstva. Pasivne in aktivne obrestne mere na nove vloge in posojila različnih ročnosti se zmanjšujejo, novih dolgoročnih vlog in posojil pa malone ni.

Oktobrski plačilnobilančni rekord potrjuje, da ostaja menjava s tujino ključen dejavnik rasti BDP v 2014. Od ustvarjenega BDP je Slovenija v oktobru neto izvozila kar desetino BDP, kar kaže na tipično zategovalno politiko, vsiljeno od EU, in na odrekanje porabi za poplačalo starih dolgov. Z nadaljevanjem podobne dinamike v zadnjih dveh mesecih 2014 je mogoče pričakovati letni presežek tekoče plačilne bilance prek 6% BDP.

V desetih mesecih dosežen večji presežek tekočega računa v 2014 v primerjavi z 2013 je rezultat velikega blagovnega presežka, nekoliko skromnejšega storitvenega presežka, večjega primanjkljaja v dohodkih faktorjev in manjšega primanjkljaja v tekočih transferih. Finančni presežek ustvarjajo priliv neposrednih naložb, priliv kapitala prek izdaje vrednostnih papirjev in odliv kapitala prek ostalih naložb. V bruto zunanjem dolgu vse bolj prevladuje garantirani javni dolg.

WHAT WILL BANKS DO WITHOUT CREDITS?

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

9

There are no new data on domestic demand. Continued rapid growth in export demand in October indicates that the positive effects of international trade on economic growth might continue in the fourth quarter. Consumers' evaluation and their expectations can be considered optimistic. Consumer confidence and assessment of their financial situation is less negative than it was in December 2013 and more of them expect that the financial situation in the next twelve months will improve. The estimates of the economic situation and the assessment of the economic situation in the next twelve months are also better; inflationary expectations are unaltered, the expectations of unemployment are improving. Less consumers than a year before are rejecting potential purchases in next twelve months, fewer reject the possibility of major purchases, and more than half of them consider financial situation of their households as good.

International trade exhibits positive dynamics: faster growth of exports than imports, and a positive balance in total trade and trade with non-EU countries, while the deficit in trade with EU Member States is gradually disappearing. Slovenia is among the most successful EU Member States, as her foreign trade is growing while trade in the EU28 and in the euro area is falling.

The economic climate in December was relatively good. It was created by higher level of confidence in the manufacturing sector, slightly reduced level of confidence in the service sector, upward adjusted confidence in the construction sector and lower level of confidence in the retail trade. The economic climate in November 2014 compared to the same period in 2013 across the EU28 improved slightly, but business optimism worsened.

Industrial production in the annual comparison restored, especially in manufacturing. Industrial production in the EU28 and the euro area was in October 2014, only slightly larger than in September, and it increased less than one percent compared with October 2013.

Construction activity lagged behind the levels in September and in October 2013. Total number of tourist overnight stays decreased, again mainly due to a decrease in the number of domestic visitors, which was joined by weaker drop of foreign visitors. Air passenger transport continued to grow strongly, activity was good in the Port of Koper, urban transport slowed slightly.

In the labor market, the situation improved again; there was a slight increase in the number of active population, employees, and self-employed. In November, the number of job seekers was lower than in November 2013; the number of newly reported unemployed persons decreased, most of them occurred due to the termination of temporary employment. Among the slightly larger number of those who left employment services, majority found job or became self-employed. The unemployment rate in the euro area and in the EU28 remained unaltered in October, but decreased compared with October 2013. More than three-quarters of the unemployed in the EU are in the euro area, the highest unemployment is in Greece and Spain, and lowest in Austria and Germany.

10

December brought no change to more long-term price movements in Slovenia and the euro area. In a year (December 2013), consumer prices rose slightly in Slovenia, commodity prices decreased, prices of services increased. In November, retail prices fell in all EU Member States except in Germany and Austria, suggesting accelerated convergence to yearly deflation in the EU and even faster in the euro area. While in 2012, inflation in the euro area was above the target of two percent, it fell below one percent in 2013 and to only 0.3 percent in November 2014. Bulgaria, Greece, Spain and Poland already face deflation on an annual basis.

Industrial producer prices in November 2014 decreased for products for the domestic and foreign markets; the prices of industrial products are equal to the prices in November 2013; the prices for products for the domestic market decreased, while the prices of the products for foreign markets went up. Import prices were lower in November than in October; the products from the euro area became cheaper. Raw material prices have not changed a lot except for lower prices of crude oil and natural gas.

The average gross and net earnings in October were higher mainly due to higher number of working hours than in September; hourly wage in most sectors decreased. The only exceptions are salaries in financial activities, which increased substantially both in a month or for an hour. Wages in the supply of electricity, gas and steam providing sector decreased most; the monthly and hourly wages declined in education, as well.

That the burden of the crisis hit employees rather than employers and “employers” is shown by the evolution of labor and capital shares in GDP. In Slovenia, the share of labor from the fourth quarter of 2008 decreased from 53.2 percent to 50.7 percent, while in the German economy the share rose from 55.2 to 55.8 percent. The crisis was mainly paid by employees in the peripheral European economies and new EU member states.

Fiscal revenues in November 2014 were lower than in October but higher than in November 2013. Social security contributions remained almost unchanged, the two largest social security funds, health and pensions, in November received about the same amounts as in October. Cumulatively, fiscal revenues in the first eleven months exceeded corresponding revenues in 2013 by 659 million €. This was mainly contributed by revenues from the tax

on corporate income, income tax, domestic VAT while revenues of VAT on imported goods were lower.

Statistical office of the Republic of Slovenia estimated the deficit in three quarters of 2014 to be 4.5 percent of GDP. The lion's share of the increased revenues went to pay interest and for investment in fixed assets. The primary deficit is estimated at to 1.3 percent of GDP, half of what it was in 2013, while public debt is estimated at 78.1 percent of GDP. The structure of expenditure by function in 2013 was strongly influenced by the rehabilitation of banks; the share of expenditure on economic activity was placed after the share of expenditure allocated for social protection.

11

Though tremendous decrease in loans in October is due to the re-transmission of bad debts, loans continued to shrink in November 2014. Deposits of non-financial companies decreased, while deposits by households increased. Constantly shrinking credit activity raises the question of what the banks intend to do in the future. Large successful export companies do not need their services while small companies in the service sector cannot get loans; they are thus forced to seek loans on the gray and get engaged in barter trade. In the atmosphere faced in Slovenia, bankers apparently do not dare to reprogram loans or keeping confiscated shares of non-financial companies for a while. This is understandable; if you do not do anything, you will not become a "criminal". However, the banks will not be able to survive, despite the extremely low deposit interest rates, invention of new costs charged for the payment services and guarding deposits. Particularly, because they face additional costs of the newly invented control by ECB.

Since September ECB interest rates have not changed; it is but unusual that the ECB after many years of crisis, does not find out that its interest rates have become completely irrelevant both to control inflation or deflation and to speed up economic recovery. The interest rate of new deposits and loans of different maturities are diminishing, new long-term deposits and loans almost do not exist.

The balance of payments data in October confirm that foreign trade remains a key in the growth of GDP in 2014. Namely net exports in October amounted to 10 percent of GDP, reflecting the typical austerity policy imposed by the EU, and a lot of pain of Slovenian population to reimburse old debts. By continuing with similar dynamics in the last two months of 2014, one can expect full-year surplus of the current account balance of payments of over 6% of GDP, which is too high both in terms of lack of imports of technology and compression of spending.

The surplus in balance of payments in comparison with 2013 is the result of a large surplus in goods, somewhat more modest surplus in services, a larger deficit in primary incomes, and a lower deficit in current transfers. Financial surplus is generated by the inflow of direct investment, inflow of capital through investments in securities and capital outflow through other investments. Gross external debt is increasingly dominated by guaranteed public debt.

AGREGATNO POVPRASEVANJE IN PRIČAKOVANJA

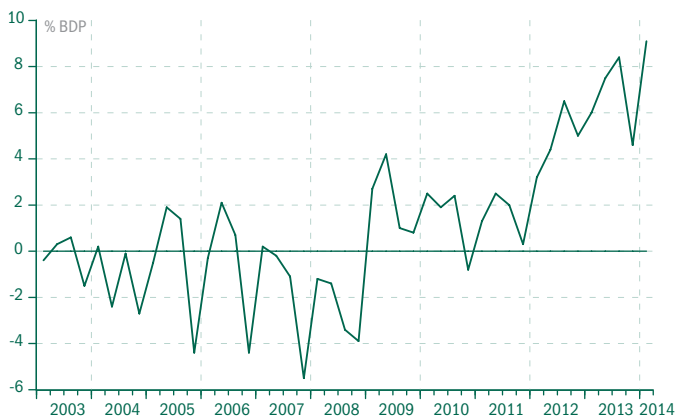
1. Veliki pozitivni učinki neto izvoza na BDP in povečan optimizem potrošnikov

Novih podatkov o domačem trošenju ni. V tretjem kvartalu 2014 je domače trošenje avgusta zanihalo navzdol, septembra pa navzgor, skupno domače trošenje v tretjem kvartalu je bilo z 7460 milijoni evrov za 2.59 odstotka višje kot leto prej. Tudi v oktobru se je nadaljevala hitra rast izvoznega povpraševanja; izvoz blaga je bil v oktobru največji doslej, oktobrskega iz leta 2013 je presegel za 8,4 odstotke. Ker je bil uvoz manjši in tudi povečanje v primerjavi z oktobrom lani manjše, kaže da se bodo pozitivni učinki menjave s tujino na gospodarsko rast nadaljevali tudi v četrtem kvartalu.

12

Po SURS-ovi oceni je bil BDP v tretjem četrtletju 9617 milijonov evrov, kar je za 3.2 odstotka več kot leto prej, domača poraba je bila z 8758 milijoni evrov za 1.9 odstotkov večja kot v enakem kvartalu 2013, medtem ko je neto tuje povpraševanje prispevalo 859 milijonov evrov; izvoz blaga in storitev se je v letu dni povečal za 6.8 odstotka, uvoz pa za 5.5 odstotkov. Od sestavin domačega trošenja so se najbolj za 7.2 odstotka povečale investicije, trošenje prebivalstva je bilo večje le za 0.8 odstotka, trošenje države pa je bilo enako trošenju v tretjem kvartalu 2013.

Prispevek neto izvoza k BDP

Vir: Eurostat

V proizvodni strukturi BDP se je za 10.1 odstotek povečal BDP v gradbeništvu, a pri tem gre upoštevati, da se je v tretjem kvartalu 2013 BDP gradbenišтва še krčil. Za 5.1 odstotek se je povečal BDP v predelovalnih dejavnostih, za 3.5 pa BDP v trgovini. V primerjavi s tretjim kvartalom 2013 so se krčile finančne storitve.

Ocene in pričakovanja potrošnikov

	2014/12	2013/12	dolgoletno povprečje
Kazalec zaupanja potrošnikov	-18	-32	-28.7
Finančno stanje v zadnjih 12 mesecih	-29	-43	-38.7
Finančno stanje v prihodnjih 12 mesecih	-12	-25	-22.1
Razlika	+17	+18	+16.5
Gospodarsko stanje v zadnjih 12 mesecih	-40	-70	-65.7
Gospodarsko stanje v prihodnjih 12 mesecih	-11	-33	-29.0
Razlika	+29	+37	+36.7
Gibanja cen v zadnjih 12 mesecih	+12	+34	+36.4
Gibanje cen v prihodnjih 12 mesecih	+11	+15	+27.3
Razlika	-1	-19	-9.1
Raven brezposelnosti v naslednjih 12 mesecih	+23	+40	+38.8
Primernost trenutka za večje nakupe	-20	-47	-39.3
Večji nakupi v prihodnjih 12 mesecih	-17	-20	-20.3
Primernost trenutka za varčevanje	-14	-23	-11.8
Varčevanje v prihodnjih 12 mesecih	-26	-31	-24.6
Sedanje finančno stanje v gospodinjstvu	+14	+12	+12.7

Vir: SURS, lastni izračuni

Decembrske ocene potrošnikov in njihova pričakovanja je mogoče oceniti za optimistična. Zaupanje potrošnikov je precej manj negativno kot je bilo pred letom in v povprečju zadnjih štirih let. Potrošniki svoje finančno stanje ocenjujejo za manj negativno kot pred letom in tudi manj negativno kot v zadnjih štirih letih. Poleg tega pričakujejo, da se jim bo finančno stanje v naslednjih dvanajstih mesecih popravilo. Tudi ocene gospodarskega stanja, pri katerih so potrošniki izredno kritični, so manj negativne, kot so bile pred letom in manj negativne od povprečja zadnjih štirih let. To velja tudi za oceno gospodarskega stanja v prihodnjih dvanajstih mesecih; zdaj le še enajst odstotkov ocenjevalcev meni, da bo gospodarsko stanje slabše, decembra 2013 je bilo takšnih 40 odstotkov. Med zdajšnjimi ocenami gibanja cen v preteklih in v prihodnjih dvanajstih mesecih ni velikih razlik. Manj kot pred letom jih ocenjuje, da se bo brezposelnost povečala. Manj kot lani jih meni, da trenutek ni primeren za večje nakupe, manj kot lani tudi nima v mislih večjih nakupov v prihodnjih dvanajstih mesecih. Manj kot lani jih meni, da trenutek ni primeren za varčevanje, približno toliko kot decembra 2013 jih ne namerava varčevati. Končno več kot polovica vprašanih finančno stanje gospodinjstva ocenjuje za dobro.

2. V začetku jeseni 2014 se rast izvoza in pozitivnih salдов nadaljuje

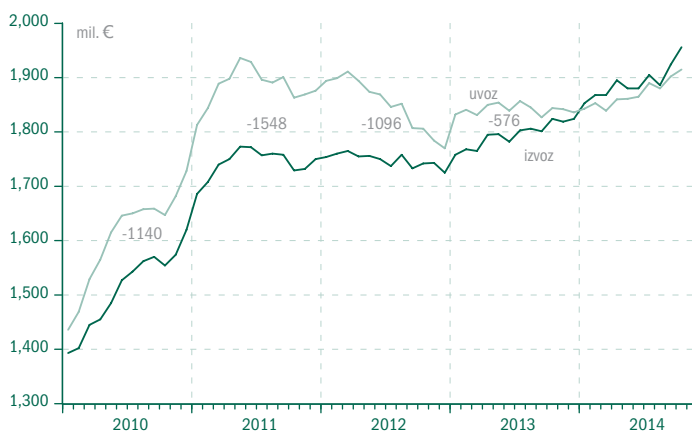
Tudi v jesenskih mesecih kaže blagovna menjava ugodno dinamiko: hitrejšo rast izvoza od uvoza ter pozitiven saldo v skupni menjavi in v menjavi z nečlanici EU, medtem

ko primanjkljaj v menjavi s članicami EU postopno izginja. Slovenija kaže medletno rast menjave, medtem ko v celotni EU28 in tudi v evro območju le-ta pada. V izvozu je Slovenija med petimi članicami EU28 z največjo medletno rastjo.

Oktober 2014 je bil skupni izvoz 2162 milijonov € (kar je 9.0% več kot pred letom), skupni uvoz 2057 milijonov € (2.5% več kot oktobra 2013), kar da presežek 105 milijonov € oziroma 105.1% pokritje uvoza z izvozom. Pri tem je bila odprema blaga v EU 1665 milijonov € (kar 10.3% več kot leto prej), prejem blaga iz EU 1599 milijonov € (5.4% več kot leto prej), kar pomeni presežek 66 milijonov € oziroma 104.1% pokritje uvoza z izvozom. Izvoz v nečlanice EU je znašal 496 milijonov € (4.8% več kot leto prej), uvoz 458 milijonov € (6.5% manj kot oktobra 2013), kar pomeni presežek 38 milijonov € oziroma 108% pokritje uvoza z izvozom.

V desetih mesecih 2014 je bil skupni izvoz 19206 milijonov € (6.3% več kot leto prej), skupni uvoz 18837 milijonov € (2.2% več), kar pomeni presežek 369 milijonov € oziroma 102.0% pokritje uvoza z izvozom. V okviru skupne blagovne menjave je znašala odprema blaga v EU 14688 milijonov € (8.3% več kot leto prej), prejem blaga iz EU 14717 milijonov € (1.3% več kot oktobra 2013), kar da primanjkljaj le 29 milijonov € oziroma 99.8% pokritje prejema z odpremo v menjavi z drugimi članicami EU. V menjavi z nečlanicami EU je bil desetmesečni izvoz 4718 milijonov € (0.4% več kot v enakem obdobju 2013), uvoz 4120 milijonov € (5.8% več), kar da presežek 398 milijonov € oziroma 109.7% pokritje uvoza z izvozom.

Trgovinska menjava

Vir: SURS, impulzni trend, lastni izračuni

V EU28 je po desezoniranih podatkih oktobra 2014 glede na september 2014 izvoz padel za 0.7%, uvoz za 1.4%, v evro območju pa sta bila padca 0.3% v izvozu, 1.3% v uvozu. Nasprotno je, nedesezonirano, med obema mesecema slovenski izvoz porasel za 0.4%, uvoz za 2.8%. Tako kot EU28 in evro območje (EU18) tudi Slovenija ohranja skupno blagovno bilanco in blagovno bilanco z nečlanicami pozitivno.

V devetih mesecih skupaj dosega Slovenija med EU28 tretjo do peto mesto po rasti izvoza in deseto do trinajsto mesto po rasti uvoza. Z blagovno bilanco v absolutnem znesku je bila Slovenija v prvih devetih mesecih 2013 dvanajsta, v enakem obdobju 2014 pa enajsta najuspešnejša članica EU28.

V menjavi z nečlanicami EU je po desezoniranih podatkih dosegla Slovenija med EU28 v oktobru 2014 glede na september 2014 enajsto največjo rast v izvozu in šesti največji padec v uvozu. Z negativno bilanco v tej menjavi je bila septembra estnajsta najslabša (-0.2 milijardi €), v oktobru pa petnajsta najslabša (-0.1 milijarda €).

15

3. Gospodarska klima ob koncu leta relativno ugodna

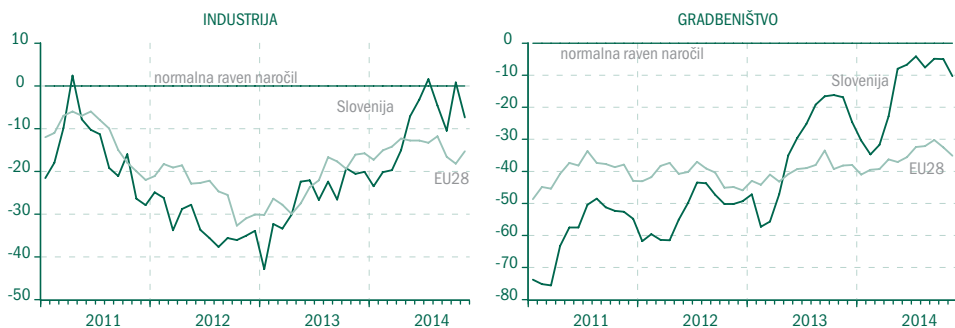
Razvoj gospodarske klime je v decembru relativno ugoden. Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) o gospodarski klimi je bila vrednost njenega kazalnika v decembru 2014 na enaki ravni kot novembra, od decembra 2013 je višja za 12 odstotnih točk, hkrati pa je njegova vrednost za tri odstotne točke višja od dolgoletnega povprečja.

Vrednosti kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih je bila decembra za dve odstotni točki višja kot novembra 2014, glede na december 2013 je bila njegova vrednost višja za 4 odstotne točke, glede na dolgoletno povprečje pa za 6 odstotnih točk. Po SURS-ovih podatkih so se vrednosti kazalnikov stanj in pričakovanj za naslednje tri mesece v primerjavi s predhodnim mesecem večinoma zvišale, znižali sta se le vrednosti kazalnikov pričakovano zaposlovanje in zaloge.

Raven zaupanja v storitvenih dejavnostih je bila decembru 2014 enaka kot predhodni mesec in hkrati za 2 odstotni točki nižja od dolgoletnega povprečja, v primerjavi z decembrom lani pa je bila njegova vrednost višja za 21 odstotnih točk.

Zaupanje v gradbeništvu se je še popravilo, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v tem sektorju v decembru 2014 za odstotno točko višja kot predhodni mesec in za 6 odstotnih točk višja kot decembra 2013. Poudariti velja, da so se vrednosti vseh kazalnikov pričakovanj za naslednje tri mesece v gradbeni dejavnosti v primerjavi s predhodnim mesecem večinoma zvišale, znižale pa so se vrednosti kazalnikov tehnične zmogljivosti, obsega gradbenih del in pričakovana skupna naročila.

Naročila

Vir: SURS, EUROSTAT

Ankete SURS-a kažejo, da je bila vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno v decembru glede na predhodni mesec nižja za 7 odstotnih točk, glede na december 2013 pa je bil kazalnik višji za 14 odstotnih točk. Pri tem je na znižanje vrednosti kazalnika zaupanja vplivala predvsem nižja vrednost kazalnika prodaje.

Gospodarska klima se je novembra 2014 v primerjavi z enakim obdobjem v letu 2013 v celotni EU28 v splošnem nekoliko popravila, za 1,8 odstotne točke nižji je le poslovni optimizem. Mesečna primerjava kaže, da so se v gradbeništvu po podatkih Eurostata v novembru 2014 naročila glede na mesec poprej znižala za 2,6 odstotne točke, glede na november 2013 so višja za 2,9 odstotne točke. Glede na oktober so se v novembru za 2,6 odstotne točke zvišala pričakovanja v trgovini na drobno, pričakovanja v predelovalnih dejavnostih so se v enakem obdobju izboljšala za 2,6 odstotne točke.

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Industrijska produkcija še raste

Industrijska produkcija se je v medletni primerjavi popravila. Po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a je bila industrijska produkcija v oktobru 2014 za 3,2% višja kot v enakem mesecu leta 2013. Impulzni trend kaže, da se je v oktobru industrijska produkcija zviševala po stopnji 0,41%.

Dejavnost rudarstva se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v oktobru v primerjavi z oktobrom 2013 zmanjšala za 0.8%. Impulzni trend pa kaže, da se je v oktobru dejavnost rudarstva zniževala po stopnji -4.19%.

Produkcija predelovalnih dejavnosti se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v oktobru v primerjavi z oktobrom 2013 povišala za 5,3%, impulzni trend pa kaže, da se je v oktobru dejavnost predelovalne industrije povečevala po stopnji 0,48%.

Desezonirani podatki Eurostata kažejo, da je v mesecu oktobru 2014 glede na september industrijska produkcija tako v EU28 kot tudi na območju evra (EA18) porasla za 0,1%. Glede na oktober lani pa je v letošnjem oktobru industrijska produkcija v EU28 porasla za 0,8%, na območju evra pa za 0,7%. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v oktobru glede na mesec poprej najbolj porasla na Irskem (9,0%) in v Litvi (5,0%), najbolj pa je upadla na Madžarskem (-2,7%) ter v Franciji in na Nizozemskem (-0,9%).

17

5. Rahel upad gradbeništva

Po podatkih SURS-a je bila vrednost gradbenih del oktobra 2014 za 0,9% nižja od vrednosti gradbenih del, opravljenih v septembru, vrednost opravljenih gradbenih del v oktobru v primerjavi z istim mesecem 2013 se je zmanjšala za 2,4 odstotka.

Skupno število turističnih prenočitev se je v zgodnji jeseni znižalo. Septembra 2014 jih je bilo za 4,7% manj kot v enakem mesecu leta 2013, po impulznem trendu pa se je skupno število prenočitev v devetem mesecu 2014 zniževalo po mesečni stopnji -0,12%. Pri tem je prišlo do upada domačega turističnega povpraševanja, saj je v septembru število turističnih prenočitev domačih gostov padlo za 5,8% glede na september 2013. Število prenočitev tujih gostov se je v enakem časovnem intervalu zmanjšalo za 4,2%. Impulzni trend prenočitev domačih gostov v septembru 2014 kaže krčenje po stopnji 1,61%, impulzni trend prenočitev tujih gostov pa rast po stopnji 0,2%.

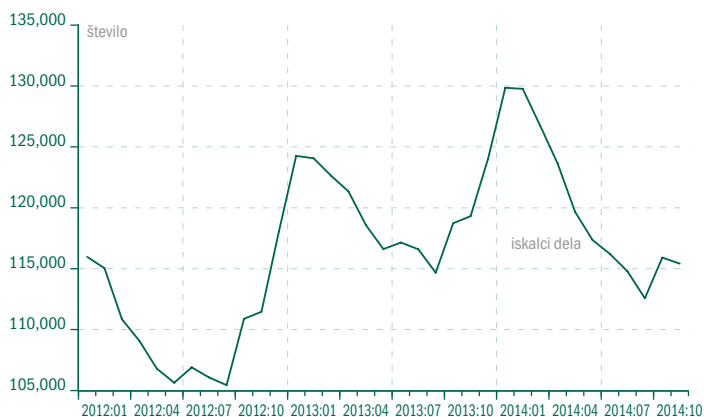
Podatki SURS-a o transportu za oktober 2014 kažejo, da je bilo v zračnem prevozu prepeljanih za 18% več potnikov kot oktobra 2013, število opravljenih potniških kilometrov je bilo v zračnem prevozu prav tako več in sicer za 31%. V cestnem mestnem prevozu je bilo oktobra prepeljanih za 3% manj potnikov kot v istem mesecu 2013. V luki Koper je bil blagovni promet v oktobru za 10% večji kot oktobra 2013.

6. Nekoliko manjša brezposelnost

Na trgu dela se je stanje nekoliko popravilo. Število aktivnih prebivalcev se je po podatkih SURS-a v mesecu oktobru 2014 povečalo na 922325 oziroma za 4242, glede na oktober 2013 pa se je število povečalo za slabih 6 tisoč oseb oziroma 0,6 odstotka. V oktobru 2014 je bilo v Sloveniji 806424 delovno aktivnih prebivalcev. Glede na september se je število delovno aktivnih povečalo za 90, glede na oktober 2013 pa se je to število povečalo za

dobrih 8 tisoč oseb ali 1,1%. Med zaposlenimi osebami jih je bilo v oktobru slabih 93% zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število pa se je od oktobra 2013 povečalo za 1,4%. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na oktober 2013 povečalo za 0,5%. Med samozaposlenimi pa je bilo 62% samostojnih podjetnikov posameznikov, njihovo število se je v oktobru povečalo za 539, od oktobra 2013 pa za 2809 oziroma 5%.

Iskalci dela

Vir: ZRSZ

Po zadnjih podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji konec novembra 2014 registriranih 115411 brezposelnih oseb, kar je za 490 oseb oziroma 0,4% manj kot ob koncu oktobra, v primerjavi z novembrom 2013 pa je bilo brezposelnih za 3,3% manj. V novembru se je na Zavodu za zaposlovanje na novo prijavilo 7646 brezposelnih oseb, kar je dobrih 41% manj kot v oktobru in za 16,2% manj kot novembra 2013. Med novo prijavljenimi je bilo 1466 iskalcev prve zaposlitve, 1232 trajno presežnih delavcev in stečajnikov ter 3850 brezposelnih zaradi izteka zaposlitev za določen čas. Odliv iz brezposelnosti je novembra 2014 znašal 8136 brezposelnih oseb, med njimi se jih je zaposlilo oziroma samozaposlilo 4955, kar je 21% manj kot oktobra in 4,6% manj kot novembra 2013.

Po podatkih Eurostata je bila oktobra 2014 stopnja brezposelnosti na območju evra (EA18) 11,5%, kar je enako kot mesec prej ter 0,4 odstotne točke manj kot oktobra 2013. V celotni evropski osemindvajseterici (EU28) je bila stopnja brezposelnosti v oktobru 10,0% in se je glede na enak mesec v 2013 zmanjšala za 0,7 odstotne točke. Po Eurostatovih ocenah je bilo oktobra v EU28 24,4 milijona brezposelnih oseb, od teh 18,4 milijona na območju evra. Med posameznimi članicami EU so tudi v oktobru 2014 najnižjo stopnjo brezposelnosti imeli v Avstriji (5,1%) in Nemčiji (4,9%), najvišjo pa v Španiji (24,0%) in v Grčiji, za katero avgustovski podatek znaša 25,9%.

CENE IN PLAČE

7. Slovenija blizu, nekaj evropskih držav pa v deflaciji

December ni prinesel sprememb v bolj dolgoročna gibanja cen v Sloveniji ali evro področju. V Sloveniji so cene v decembru v primerjavi z novembrom padle za 0.5 odstotka. K padcu so največ prispevale pocenitve naftnih derivatov ter obleke in obutve, pocenili pa so se tudi osebni avtomobili, telefonske in internetne storitve, hrana in brezalkoholne pijače, medtem ko so se podražili dopolnilno zdravstveno zavarovanje ter počitnice v paketu.

V novembru so cene na drobno v primerjavi z oktobrom v Sloveniji padle za 0.1 odstotek, za 0.2 odstotka so padle v EU28 in v evro področju; znižale so se v vseh članicah EU in evro območja z izjemo Nemčije in Avstrije. Več kot za pol odstotka so se znižale v Bolgariji, Estoniji, Grčiji, na Hrvaškem, na Nizozemskem, na Cipru in na Malti. Gre za približevanje dolgoročnejši deflaciji, to je deflaciji na letni ravni.

V letu dni (od decembra 2013) so cene življenjskih potrebščin zrasle le za 0.2 odstotka, pri tem se je blago pocenilo za odstotek, medtem ko so se storitve podražile za 2.8 odstotka. K tako nizki medletni inflaciji so največ prispevale več kot dve odstotne pocenitve prevoza in komunikacij ter več kot eno odstotna pocenitev hrane, stanovanj in stanovanjske opreme. Istočasno so se za več kot štiri odstotke podražile alkoholne pijače, rekreacijske in kulturne storitve ter raznovrstno blago in storitve.

Po Eurostatovemu harmoniziranem indeksu, ki omogoča primerjave med članicami EU, so se življenjski stroški v Sloveniji decembra znižali za 0.7 odstotka, od decembra 2013 do decembra 2014 pa za 0.1 odstotka; k znižanjem so tudi tu največ prispevale pocenitve hrane, prevoza, komunikacij in stanovanjske opreme, zmanjševale pa so jih podražitve alkoholnih pijač, rekreacije in kulture ter raznovrstnega blaga in storitev.

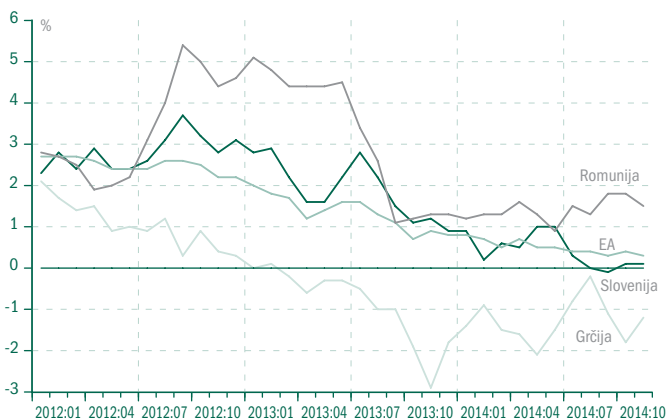
Medletna dinamika harmoniziranih cen življenjskih potrebščin

članica/čas	2012m11	2013m11	2014m11	Povprečje (2012-2014)	Standardni Odklon
EU	2,4	1,0	0,4	1,61	0,88
EA	2,2	0,9	0,3	1,47	0,87
Belgija	2,2	0,9	0,1	1,52	0,93
Bolgarija	2,7	-1,0	-1,9	0,45	1,84
Češka	2,8	1,0	0,6	1,82	1,36
Danska	2,2	0,3	0,2	1,10	0,96
Nemčija	1,9	1,6	0,5	1,55	0,58
Estonija	3,8	2,1	0,0	2,72	1,67
Irska	1,6	0,3	0,2	0,96	0,79
Grčija	0,4	-2,9	-1,2	-0,34	1,23
Španija	3,0	0,3	-0,5	1,33	1,28
Francija	1,6	0,8	0,4	1,31	0,73
Hrvaška	4,1	0,7	0,3	2,03	1,66
Italija	2,6	0,7	0,3	1,66	1,35
Ciper	1,4	-0,8	0,0	1,13	1,71
Latvija	1,5	-0,3	0,9	1,01	1,09
Litva	2,8	0,5	0,4	1,56	1,32
Luksemburg	2,7	1,1	0,2	1,84	0,92
Madžarska	5,3	0,4	0,1	2,56	2,43
Malta	3,6	0,3	0,6	1,70	1,27
Nizozemska	3,2	1,2	0,3	1,97	1,22
Avstrija	2,9	1,5	1,5	2,08	0,52
Poljska	2,7	0,5	-0,3	1,59	1,62
Portugalska	1,9	0,1	0,1	1,06	1,34
Romunija	4,4	1,3	1,5	2,70	1,46
Slovenija	2,8	1,2	0,1	1,75	1,11
Slovaška	3,5	0,5	0,0	1,75	1,65
Finska	3,2	1,8	1,1	2,25	0,82
Švedska	0,8	0,3	0,3	0,53	0,38
Velika Britanija	2,7	2,1	:	2,38	0,62

Vir: Eurostat, lastni izračuni

Medletne novembrske (decembrskih podatkov še ni) rasti harmoniziranega indeksa cen v zadnjih treh letih kažejo bolj dolgoročno in sistematično približevanje deflaciji v EU, ki je v evro območju še nekoliko hitrejše. V osmih državah je bila povprečna inflacija v zadnjih treh letih višja od 2 odstotkov, v osemnajstih je bila med 1 in 2 odstotkoma, v dveh med 0 in 1 odstotkom, v Grčiji pa je bila negativna. Medtem ko je bila v letu 2012 novembrska inflacija v evro območju še nad ciljno dve odstotno, se je v letu 2013 znižala pod odstotek, lani pa na le 0.3 odstotke. Deflacijo na letni ravni so po teh podatkih do novembra 2014 imele Bolgarija, Grčija, Španija in Poljska.

Harmonizirana medletna inflacija 2012/1-2014/11

Vir: Eurostat, lastni izračuni

21

Cene industrijskih proizvajalcev so se novembra 2014 v primerjavi z oktobrom znižale za 0.2 odstotka, proizvodi za prodajo na domačem trgu so se pocenili za 0.1 odstotek, proizvodi za tuje trge pa za 0.4 odstotke; pri tem so se proizvodi namenjeni trgov v evrskem področju pocenili za 0.2 odstotka, proizvodi za trge izven EU pa za 0.8 odstotkov.

Novembra 2014 so bile cene industrijskih proizvodov enake kot novembra 2013, v letu dni so se proizvodi namenjeni domačemu trgu pocenili za 0.9 odstotka, proizvodi namenjeni prodaji na tujih trgih pa so se podražili za 0.8 odstotka. Najbolj, za 10 odstotkov, se je v letu dni pocenila oskrba z električno energijo.

Harmonizirani indeks konkurenčnosti, ki temelji na gibanjih cen na drobno, in ki ga objavlja ECB, kaže, da se je konkurenčnost Slovenije v novembru poslabšala za 0.1 odstotek, v letu dni pa izboljšala za 1.2 odstotka; v evro območju se v novembru ni spremenila, v letu dni pa se je izboljšala za 3.6 odstotke.

Cene uvoženih proizvodov so bile v novembru 2014 za 0,3 odstotke nižje kot v oktobru; proizvodi iz držav v evrskem območju so se pocenili za 0,4 odstotke, proizvodi uvoženi iz držav zunaj evrskega območja pa za 0,2 odstotka. Cene surovin se niso spremenile, močno, za 7 odstotkov sta se pocenila surova nafta in zemeljski plin. Cene uvoženih proizvodov stagnirajo ali padajo že od julija 2013. Od novembra 2013 do novembra 2014 so se znižale za 0,9 odstotkov, dobave iz evrskega območja so se pocenile za 2 odstotka, proizvodi, uvoženi iz držav zunaj evrskega območja, pa so se podražili za 0,6 odstotka.

8. Nadaljevanje stagnacije in zmanjševanja plač; ceno krize so plačali delojemalci

Povprečna plača 1543,66 evrov je bila oktobra za 1.6 odstotka višja (na plačano uro pa za 1,8 odstotkov nižja) kot septembra in za 1.1 odstotek višja kot oktobra leta 2013, neto plača 1007,24 evra pa je septembrsko presegla za 1.3 odstotka, neto plačo iz oktobra 2013 pa za 0.7 odstotka.

Večina povečanj plač v oktobru je posledica večjega števila delovnih ur kot septembra, plače na uro so se v večini dejavnosti znižale. Izjema so plače v finančni dejavnosti, ki so se zvišale kar za 10,8 odstotkov, na uro pa za 6,7 odstotkov. V kmetijstvu so mesečne plače porasle za 3,1 odstotek na uro pa za 0,4 odstotke, v prometu in skladiščenju pa za 3,8 in 0,6 odstotka. Najbolj so se znižale plače v oskrbi z elektriko plinom in paro, kjer so se znižale za 2,3 odstotka, na uro pa za 5,8 odstotkov, v javni upravi so se znižale za 1,2 odstotka, na uro pa za 4,9 odstotkov. Dosti bolje ni šlo zaposlenim v šolstvu, plače so se jim v znižale za 0.3 odstotka, na uro pa za 4,4 odstotke.

Povprečne plače v oktobru 2014

	Bruto plače			Neto plače		
	na mesec (€)	na uro (€)	2014.10/ 2013.10	za mesec (€)	na uro (€)	2014.10/ 2013.10
Skupaj	1543,66	8,81	101,1	1007,24	5,75	100,7
kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo	1347,49	7,71	102,3	899,60	5,15	101,4
Rudarstvo	2079,64	12,08	99,8	1326,99	7,71	99,1
predelovalna dejavnost	1481,04	8,34	102,7	973,95	5,48	102,1
oskrba z elektriko, plinom in paro	2304,65	12,77	97,8	1434,07	7,95	98,7
oskrba z vodo, skrb za odpadke	1502,58	8,36	102,3	993,07	5,52	102,2
gradbeništvo	1212,81	6,95	100,1	816,78	4,68	99,7
trgovina in vzdrževanje vozil	1394,00	8,06	101,0	911,64	5,27	100,6
promet in skladiščenje	1481,77	8,45	100,4	966,21	5,51	99,0
gostinstvo	1072,05	6,48	98,8	733,98	4,44	98,9
informacijske dejavnosti	2081,38	11,75	101,7	1302,25	7,35	100,7
finančne storitve	2348,16	13,45	107,5	1438,17	8,24	106,1
poslovanje z nepremičninami	1465,02	8,52	98,2	956,04	5,56	97,9
strokovne, znanstvene storitve	1736,46	10,09	102,4	1103,22	6,41	101,8
javna uprava in obramba	1746,83	9,75	100,8	1143,98	6,39	100,8
izobraževanje	1626,92	9,36	100,6	1073,10	6,18	100,5
zdravstvo in socialna varnost	1673,54	9,41	101,1	1080,21	6,07	100,8
kultura in rekreacija	1596,59	9,16	98,6	1050,41	6,02	98,7
druge dejavnosti	1368,90	8,13	98,2	904,68	5,37	98,7

Vir: SURS

FINANČNA GIBANJA

9. Solidna rast javnofinančnih prihodkov

24

Javnofinančni prihodki so bili novembra 2014 za 47 milijonov evrov (4.1 odstotka) manjši kot oktobra, a za 37 milijonov evrov večji kot novembra (3,3 odstotka) 2013. Impulzni trend se je obrnil navzdol. Pri tem so bili prihodki od neposrednih davkov za 15 milijonov evrov večji kot oktobra in za 23 milijona večji kot novembra lani. Kljub temu se je impulzni trend obrnil navzdol, medletna stopnja pa se je znižala na 3 odstotke. Posredni davki, DDV in trošarine, so bile novembra kar za 62 milijonov evrov manjši kot oktobra, impulzni trend se je močno obrnil navzdol, medletna stopnja pa se je iz oktobrske negativne spremenila v 3.7 odstotno pozitivno. Prispevki za socialno varnost so s 477 milijoni ostali malone nespremenjeni, medletna stopnja se je s 4.4 odstotne zmanjšala na 2.1 odstotno. Tudi obe največji blagajni socialne varnosti, zdravstvena in pokojninska, sta novembra dobili približno toliko kot oktobra, prva 192 milijonov evrov, 3.2 odstotka več kot novembra 2013, druga 282 milijonov evrov, oziroma 3.6 odstotkov več kot novembra 2013.

Kumulativno so javnofinančni prihodki v enajstih mesecih znašali 12216 milijonov evrov; prihodke iz enakega razdobja 2013 so presegli za 659 milijonov oziroma za 5.4 odstotke. Kar 200 milijonov evrov več kot leta 2013 so prinesli prihodki od davka na dohodke pravnih oseb, 42 milijonov več dohodnine, 187 milijonov več DDV po obračunu, le 1,4 milijona več trošarine in kar 30.6 milijona evrov manj DDV od uvoženega blaga in storitev.

SURS (Informacije 30. decembra 2014) je primanjkljaj države v treh četrtletjih 2014 ocenil na 1254 milijone evrov oziroma 4.5 odstotke BDP, v enakem obdobju 2013 pa na 1691 milijonov evrov ali na 6.3 odstotke BDP, brez dokapitalizacije bank pa na 1264 milijone evrov ali 4.6 odstotke BDP. Levji delež v treh četrtletjih povečanih prihodkov je šlo za plačilo obresti (892 milijonov evrov, oziroma 3.2 odstotka BDP) in večjim investicijam v osnovna sredstva. Primarni primanjkljaj (brez obresti in dokapitalizacije bank) v treh četrtletjih je SURS ocenil na 362 milijonov evrov oziroma 1.3 odstotka BDP, v tretjem četrtletju pa le na 8 milijonov evrov; primarni primanjkljaj v letu 2013 je znašal 586 milijonov evrov oziroma 2.2 odstotka BDP. Javni dolg je konec tretjega četrtletja 2014 znašal 28933 milijonov evrov ali 78.1 odstotek BDP.

Po podatkih SURS-a (Informacije 30. decembra 2014) je na strukturo izdatkov po namenih (COFOG klasifikacija) močno vplivala sanacija bank. Še naprej je bilo v letu 2013 sicer največ javnofinančnih izdatkov - 18.7 odstotkov BDP namenjenih socialni zaščiti, na drugo mesto so se s 14.5 odstotki uvrstili izdatki za ekonomsko dejavnost, s 6.9 odstotki so sledili izdatki za zdravstvo, tem pa s 6.7 odstotki izdatki za javno upravo in 6.5 odstotki izdatki za izobraževanje. Za javni red je bilo namenjenih 2.2 odstotka BDP (sem so vštete tudi odškodnine na izbrisane), za rekreacijo in kulturo 1,8, za obrambo 1 odstotek, za prostorski razvoj in okolje pa 0.7 odstotka BDP.

10. Se bo bančni sistem sesul kar sam?

Oktober so se krediti gospodarstvu zmanjšali kar za 913 milijonov evrov, kar pa je posledica prenosa slabih terjatev A banke na DUTB, novembra pa so se krediti nefinančnim družbam zmanjšali še za 142 milijonov evrov. Od umika slabih terjatev na DUTB, to je v enajstih mesecih so se krediti nefinančnim družbam v bankah (upoštevaje oktobrski prenos) zmanjšali za 15.4 odstotke; medletno stopnja krčenja nekaj nad 30 odstotkov je ostala podobna oktobrski. Še naprej stagnirajo ali pa se počasi zmanjšujejo tudi krediti gospodinjstvom, pa tudi krediti nedenarnim finančnim institucijam.

25

Depoziti podjetij, ki so oktobra nekoliko porasli, so se v novembru zmanjšali za 50 milijonov evrov, depoziti prebivalstva pa so se povečali za 36 milijonov evrov. Medletna stopnja rasti depozitov prebivalstva se je v novembru znižala na 4.1 odstotka, depozitov podjetij pa je kljub velikemu novembrskemu padcu kreditov ostala na ravni prek 10 odstotkov.

Nenehno krčenje kreditov vse bolj postavlja vprašanje, kaj bodo oziroma kaj nameravajo banke početi v prihodnosti. Velika uspešna izvozna podjetja storitev bank očitno ne potrebujejo, mala storitvena podjetja, ki pa kreditov ne morejo dobiti, pa banke zamenjujejo s ponudniki denarja na sivem trgu in prehajanjem na blagovno menjavo. Da v vzdušju, kakršno vlada v Sloveniji, noben bankir ne upa tvegati, reprogramirati kreditov ali za dlje zadržati zaplenjenih delnic nefinančnih družb, je razumljivo; če ne naredi ničesar, ne bo postal kriminalec. Toda banke, kljub izredno nizkim depozitnim obrestnim meram, tudi same ne bodo mogle preživeti od vse bolj raznovrstnih stroškov, ki jih zaračunavajo za opravljanje plačilnega prometa in zaračunavanj čuvanja depozitov, saj jim bo dodatne stroške povzročila nova kontrolna oblast (bančna unija), ki bo z vse bolj nesmiselnimi pravili in enačbami že sama ogrozila obstoj bančništva. Premišljevanje o sistemskih bankah bo postalo odveč, banke v Sloveniji bodo bolj ali manj nepomembne lokalne podružnice.

Kreditotjemalce je mogoče razvrstiti v tri skupine; v prvi so tisti, ki s tokovi dohodkov lahko servisirajo kredite, v drugi tisti, ki lahko odplačujejo obresti, ne pa glavnice, v tretji pa tisti, ki ne morejo plačevati niti obresti. Ob krčenju kreditov se vse več kreditotjemalcev iz druge skupine seli v tretjo, iz prve pa v drugo in tretjo. Kreditni krč je namreč vgrajen v sistem, v katerem večina podjetij, pri nas več kot drugje, kreditov ne rabi le za »razširjeno«, ampak tudi za »enostavno reprodukcijo«. Tudi del prebivalstva, pri nas manj kot drugje, kreditov ne uporablja le za premoščanje razlik med tekočimi dohodki in nakupi trajnih potrošnih dobrin, ampak za tekoče trošenje. Vse več novih kreditov je zato potrebnih za odplačevanje zapadlih; na koncu so novi krediti potrebni že za plačevanje obresti. Entropija kreditov, to je njihova vse manjša sposobnost ustvariti gospodarsko rast, se povečuje; vsak nov evro kredita je šibkejši od prejšnjega.

Obrestne mere ECB se od septembra niso spremenile; mejna depozitna ostaja -0.20 odstotkov, mejna posojilna 0.30 odstotna, obrestna mera glavnega financiranja pa je 0.05

odstotna. Nenavadno je le, da ECB po dolgoletni krizi ne ugotovi, da so njene obrestne mere postale povsem irelevantne tako za uravnavanje inflacije oziroma preprečevanje deflacije in še bolj za oživljanje gospodarstva. Eurobor se je od januarja do novembra znižal za vse ročnosti, za eno leto, na primer, od 0.56 na 0.33 odstotka. Obrestna mera na nove vloge do 1 leta (teh je največ) so, na primer, od januarske 1.36 odstotne stopnje padle na 0.81 odstotno, za vloge do 2 let z 2.56 na 1.56 odstotno, novih depozitov nad 2 leti pa praktično ni. Posojilne obrestne mere za nova posojila so se prav tako znižale, za okvirna (teh je daleč največ) in revolving posojila od 5.83 na 5.10 odstotkov, za posojila do 250 tisoč do treh mesecev od 5.14 na 4.52, do enega leta od 6.14 na 5.35, dolgoročnejših posojil pa praktično ni, posojilna obrestna mera za posojila nad enim milijonom do enega leta s 3.92 na 3.35 odstotkov. Novih bolj dolgoročnih posojil praktično ni.

11. Oktobrski presežek na tekočem računu je rekorden

Oktobrski plačilnobilančni rekord 300 milijonov € potrjuje, da ostaja menjava s tujino v neto znesku ključen dejavnik rasti domačega BDP v 2014. Od ustvarjenega BDP je Slovenija v oktobru neto izvozila kar 10% (torej porabila le 90%), kar kaže na tipično zategovalno politiko, vsiljeno od EU, in veliko odrekanje slovenskega prebivalstva, da bi poplačalo stare dolgove. Z nadaljevanjem podobne dinamike v zadnjih dveh mesecih 2014 je mogoče pričakovati celoletni presežek tekoče plačilne bilance prek 6% BDP, kar je preveč tako z vidika pomanjkanja uvoza tehnologije kot stiskanja potrošnje prebivalstva.

Oktobra 2014 je znašal presežek tekoče bilance 299.9 milijonov €, medtem ko je bil v enakem mesecu 2013 179.8 milijonov €. Pri tem je presežek blagovne bilance 196.7 milijonov € (oktobra 2013 je bil 68.3 milijonov €), presežek storitvene bilance 131.3 milijonov € (131.7 milijonov €), primanjkljaj bilance primarnih dohodkov dela in kapitala -61.3 milijonov € (-19.3 milijonov €) in presežek bilance sekundarnih dohodkov 33.2 milijonov € (leto prej je bil primanjkljaj -1.0 milijon €). Celoten skok iz presežka tekoče bilance v oktobru 2014 glede na že oktobra 2013 velik presežek gre na račun večjega presežka blagovne menjave. V storitvah sta v oktobru 2014 glede na oktober 2013 porasla tako njihov izvoz kot uvoz.

V desetih mesecih 2014 je bil tako dosežen presežek tekoče plačilne bilance 1806.8 milijonov €, kar prvič v 2014 za 80.7 milijonov € ali 4.6% presega že sicer velik presežek iz prvih 10 mesecev 2013. Pri tem je bil blagovni presežek kar 1157 milijonov € (v desetih mesecih 2013 je bil 783.3 milijonov €), storitveni presežek 1416.7 milijonov € (leto prej 1548.2 milijonov €), primanjkljaj v primarnih dohodkih faktorjev 514.8 milijonov € (bistveno več kot 260.2 milijonov € leto prej, predvsem zaradi skoka v plačanih obrestih na zunanji dolg), in primanjkljaj v sekundarnih dohodkih -252.0 milijonov € (-345.1 milijonov €).

Plačilna bilanca (milijoni evrov)

	januar-oktober		oktober	
	2013	2014	2013	2014
I. Tekoči račun	1.791,7	1.840,8	187,3	310,4
1. Blago	681,2	1.099,2	59,0	182,5
2. Storitve	1.723,9	1.547,8	150,6	159,6
- transport	559,6	607,1	54,50	59,70
- potovanja	1.152,7	1.086,2	116,70	117,90
3. Dohodki	-505,4	-731,1	-24,1	-71,8
- od dela	284,8	320,2	31,3	31,3
- od kapitala	-790,2	-1051,3	-55,4	-103,1
4. Tekoči transferi	-108,0	-75,2	1,8	40,1
- državni	36,6	44,1	8,3	52,3
II. Kapitalski in finančni račun	-2.705,2	-2.377,2	-445,6	-135,1
A. Kapitalski račun	54,9	-5,2	22,0	21,9
B. Finančni račun	-2.760,0	-2.372,0	-467,7	-156,9
1. Neposredne naložbe	-450,2	860,3	232,1	70,6
Domače v tujini	204,6	-20,2	49,9	-42,4
Tuje v Sloveniji	-654,8	880,5	182,2	113,0
2. Naložbe v vrednostne papirje	1.781,7	3.823,0	-24,5	-408,7
4. Ostale naložbe	-4.034,3	-6.982,1	-670,8	177,7
4.1. Terjatve	-2.505,3	-4.712,6	-500,8	76,3
4.2. Obveznosti	-1.529,0	-2.269,6	-170,0	101,4
5. Mednarodne denarne rezerve	-35,0	-77,5	0,7	14,3
III. Neto napake in izpustitve	913,4	536,4	258,4	-175,3

Vir: Banka Slovenije

Medtem ko kapitalski račun ne kaže velikih premikov (v 10 mesecih 2014 saldo -5.2 milijon €, v 2013 presežek 54.9 milijonov €), kaže finančni račun presežek 2399 milijonov € (leto prej 2717 milijonov €). Pri tem je v neposrednih naložbah zaradi odtujitve nekaterih podjetij neto priliv 186.4 milijone € (v enakem obdobju leto prej le 71.9 milijonov €). Izredno so narasle naložbe v vrednostne papirje (-3819.9 milijonov € proti -1778.1 milijonov € leto prej), zato pa se je povečala zadolžitev iz neto ostalih naložb na 7333.0 milijonov € (leto prej 4510 milijonov €). Ključna je dodatna državna zadolžitev. Znatne ostajajo kljub zmanjšanju v oktobru 2014 neto napake in izpustitve (598.3 milijonov € proti 936.7 milijonov € leto prej), kjer gre v veliki meri za nerazporejene dobičke tujih lastnikov.

Podatki iz Biltena BS december 2014 kažejo, da je konec oktobra 2014 bruto zunanji dolg Slovenije znašal 44036 milijonov €, od česar je bilo samo še 40.7% ne-garantiranega zasebnega dolga, ostalo je bil garantirani javni dolg. Neto zunanji dolg je oktobra 2014 znašal 11.774 milijonov €, najmanj v zadnjih letih in se znižuje proti znesku s konca 2008. Mednarodne rezerve Banke Slovenije so novembra 2014 znašale 846 milijonov €, kar je 40 milijonov € več kot mesec prej, kar je posledica porasta deviznih rezerv.